

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Imię i nazwisko autora rozprawy: **mgr Katarzyna Gad**

Stopień naukowy, imię i nazwisko promotora rozprawy: **dr hab. Jerzy Telak**

Temat rozprawy doktorskiej: **Policja wobec przestępstwa handlu ludźmi**

W ramach rozprawy doktorskiej podjęto problematykę działania Policji wobec przestępstwa handlu ludźmi, w tym skali zjawiska, form i metod działania sprawców omawianego przestępstwa, wraz ze wskazaniem innych jednostek pozapolicyjnych w Polsce. Określono główny problem badawczy, a następnie problemy szczegółowe. Zidentyfikowano przedmiot i cele badań, zebrano i analizie poddano niezbędne informacje zawarte w aktach prawnych i literaturze dotyczącej handlu ludźmi i działań funkcjonariuszy. Rozpoznano w ten sposób sytuację problemową, która zainicjowała podjęcie pracy badawczej.

Sformułowano główny cel badań – zidentyfikowanie niedoskonałości pracy Policji w walce z przestępstwem handlu ludźmi oraz na tej podstawie opracowanie zmian organizacyjnych i formalno-prawnych, pozwalających usprawnić jej działania w tym zakresie. Następnie rozwinięto cele szczegółowe. Główny problem badawczy zawarto w pytaniu: jak można udoskonalić działania podejmowane przez Policję w Polsce względem przestępstwa handlu ludźmi? Wyjaśnienie głównego problemu badawczego, wymagało udzielenia odpowiedzi na pytania, odnoszące się do problemów szczegółowych. Przedmiot badań stanowiły propozycje rozwiązań, pozwalające udoskonalić działania podejmowane przez polską Policję wobec przestępstwa handlu ludźmi.

Zastosowano metody teoretyczne analizy i syntezy, indukcji i dedukcji, porównania i abstrahowania. Jako metodę empiryczną użyto metodę sondażu diagnostycznego przy pomocy technik ankiety i wywiadu. Przeprowadzono badania empiryczne w Wydziale do Walki z Handlem Ludźmi Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji i wojewódzkich zespołach w wydziałach kryminalnych komend wojewódzkich Policji. Przyjęte metody badawcze pozwoliły na ilościowe i jakościowe stwierdzenie, jakie działania należy podjąć celem udoskonalenia procedur stosowanych przez funkcjonariuszy Policji, by podejmować skuteczniejsze działania w obszarze handlu ludźmi.

Rozprawa doktorska, w części zasadniczej, składa się z pięciu rozdziałów. W rozdziale pierwszym pt. „Założenia metodologiczne i obszar przeprowadzonych badań” przedstawiono sytuację problemową, cel i problemy badawcze, hipotezy i przedmiot badań, ograniczenia badawcze oraz metody, narzędzia i techniki, analizie poddano pojęcie i współczesną skalę handlu ludźmi.

Rozdział drugi pt. „Przeciwdziałanie handlowi ludźmi w wymiarze międzynarodowym oraz na przykładzie policji wybranych państw europejskich” obejmuje czynności podejmowane przez społeczność międzynarodową, Narody Zjednoczone, UE, Europol i Interpol. Określono metody i sposoby działań w sprawach handlu ludźmi w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republice Federalnej Niemiec, Ukrainie, Republice Włoskiej i Republice Francuskiej.

W rozdziale trzecim pt. „Odpowiedzialność Policji w zwalczaniu i zapobieganiu handlu ludźmi” omówiono rozwiązania prawne, które przyjęto na gruncie prawa krajowego, wskazano czynności prowadzone przez funkcjonariuszy na arenie krajowej i międzynarodowej. Przedstawiono działania prowadzone przez pozapolicyjne podmioty odpowiedzialne za zwalczanie i przeciwdziałanie handlowi ludźmi w Polsce, tj. Straż Graniczną i Prokuraturę.

Rozdział czwarty pt. „Wyniki badań empirycznych metodą sondażu diagnostycznego z ankietowaniem” to rezultaty badania osiągnięte za pomocą techniki ankietowania. Wyniki badań przeanalizowano i podzielono na sześć części dotyczących: organizacji badań i respondentów; czynników zewnętrznych a skuteczności Policji w zwalczaniu handlu ludźmi, szkoleń, współpracy Policji z innymi podmiotami, ofiar handlu ludźmi oraz procedur i przepisów prawnych.

Rozdział piąty pt. „Opinie ekspertów i propozycje rozwiązań pozwalające udoskonalić działania podejmowane przez Policję wobec przestępstwa handlu ludźmi”. Na podstawie wyników badań uzyskanych z wywiadów ze specjalistami ds. handlu ludźmi zobrazowano trzy zagadnienia: czynniki wpływające na efektywność działania i szkolenia, proces identyfikacji ofiar handlu ludźmi i postępowanie wobec nich oraz algorytm Straży Granicznej, Prokuratury i instytucji zagranicznych w sprawach o handel ludźmi. Na podstawie wyników badań uzyskanych z ankiet i wywiadów zaproponowano zmiany formalnoprawne, organizacyjne, oraz w obszarze współpracy i koordynacji działań w wymiarze międzynarodowym.

Zakres zmian formalnoprawnych:

- wymuszenie konieczności aktualizacji posiadanej wiedzy przez funkcjonariuszy;
- sięganie po coraz to nowsze środki i metody walki z przestępstwem;
- dobór funkcjonariuszy ds. handlu ludźmi ze znajomością co najmniej 2. języków obcych;
- ograniczenie czynności formalnych;
- dostosowanie się do indywidualnych przypadków i sytuacji przy zmniejszaniu przeszkód opóźniających działania;
- uregulowanie w jednej ustawie spraw ochrony ofiar handlu ludźmi;
- dostosowanie polskich przepisów prawnych do prawa międzynarodowego;
- bieżący monitoring problemów prawnych związanych z handlem ludźmi;
- zaostrzenie sankcji karnych;
- niestosowanie złagodzeń kary, nawet za dobre sprawowanie.

Zmiany organizacyjne, tj.:

- wielokierunkowa współpraca i koordynacja działań;
- lepsza koordynacja przez przełożonych organizacji służby funkcjonariuszy;
- wypracowanie zintegrowanej polityki wobec handlu ludźmi;
- podniesienie wiedzy i umiejętności policjantów i innych osób działających w zakresie zapobiegania przestępstwom handlu ludźmi i ich zwalczania;
- pogłębienie wiedzy nt. handlu ludźmi i efektywności podejmowanych działań.

Zmiany we współpracy i koordynacji działań w wymiarze międzynarodowym:

- dwutorowa realizacja współpracy poprzez działania pozaoperacyjne i operacyjne;
- szersza wymiana informacji, jej zdobycie, analiza i wykorzystanie;
- spotkania funkcjonariuszy policji międzynarodowych;
- wymiana doświadczeń oraz dzielenie się dobrymi praktykami i niepowodzeniami.

Hipotezy robocze, w których założono, że poprzez wprowadzenie zmian w zakresie organizacyjnym, formalnoprawnym oraz w obszarze współpracy międzynarodowej można udoskonalić działania podejmowane przez Policję względem przestępstwa handlu ludźmi, a tym samym zwiększyć bezpieczeństwo obywateli oraz poprzez implementację rozwiązań przeciwdziałania handlowi ludźmi stosowanych przez Policję z wybranych państw europejskich oraz podmiotów międzynarodowych, zostały potwierdzone.

Konkluzje jako wynik przeprowadzonych badań, umieszczono w zakończeniu rozprawy doktorskiej. Po dokonaniu syntezy, wnioski przedstawiono w formie holistycznej.